

Farrett

Rita Saliba

Ili għaxar snin nixtri l-gazzetta minn dat-toqba ta' hanut kull nhar ta' Sibt. Ma kien fih xejn x'jigbdek għajr it-tfajliet helwin li jinbidlu bir-rata li jinbidlu r-rivisti ta' kull xahar.

U filwaqt li kont noqgħod inqalleb ir-rivisti kont noqgħod innemmsilhom, nara x'libs, nispekula kemm seta' kellhom žmien. Uħud kienu jkunu għadhom herġin mill-iskola b'difrejhom mikulin, jomogħdu ċ-*chewing gum*. Ma naħsibx li kienu mħallsin wisq għax ma tantx kienu jsaddu hawn. Imbagħad kont nitlobhom xi biċċa ċikkulata jew pakkett gallettini u nieħdu lil marti biex noqogħdu nikluh aħna u naqraw il-gazzetta. Anke għall-ħelu hawn wiswa' hawn ġew.

Wara għaxar snin it-tfajliet helwin m'għadhomx jigu iżjed hawn u r-rivisti li hemm fuq l-ixkafef ilhom għomor li skadew. Posthom ħaduhulhom aċcessorji tal-kompjuters u tal-mowbajls. Iżda għad baqa' rokna għall-gazzetti ta' kuljum u post għal kull xorta ta' ħelu. Daż-żmien f'dal-ħanut hawn oħra. Hasditni malli rajtha l-ewwel darba. Ma ridtx nuriha li kont qed inħares lejha, inqabbilha mat-tfajliet li telqu. Issa ilha ftit xhur hawn. Xejn ma kienet tibdel. Kienet waħda minn dawk li baqgħet tagħmel l-istess irtokk u l-istess qatgħa xagħar li kienet tagħmel għoxrin sena ilu. U forsi dak iż-żmien xagħarha u l-irtokk kienet tibdilhom daqskemm kienu jinbidlu r-rivisti ta' fuq l-ixkaffa. Issa la r-rivisti m'għadhom jinbidlu u lanqas l-irtokk.

Kull meta nidhol għall-gazzetta nħossha tiflini bhalkieku għandi farrett ikrah f'wiċċi. Nipprova nevita ħarsitha. Inħares lejn l-ixkaffi għat-taparsi nara jekk naqsnix xi ħaġa. Insellmilha bil-ħatfa u nħallasha tal-gazzetta. Kont ili ma nixtri gallettini. Is-Sibt li għadda tlabtha pakkett; tajtha eżatt biex ma ndumx hemm ġew.

Malli dħalt id-dar bil-gallettini, marti qarrset wiċċha. M'għadhiex tiġi tiddendel m'għonqi u tgħidli li dawk kienu l-favoriti tagħha kif kienet tagħmel għaxar snin ilu. Issa saret tibza' li jħaxnuha. M'għadhiex tikolhom il-gallettini, tgħidli. Imma l-pakkett fil-kabord dejjem insibu jonqos.

"Ċmplet ommok," qaltli hi u taħsel il-maggijiet fis-sink.

Għaxar snin ilu, meta kienet iċċempel ommi kienet tgħidli "ċmplet il-mamà."

"Ħares, jekk tmur s'għandha ħudilha biċċa torta ħa dduqha."

"Taf x'riedet?" staqsejtha.

"Tridek tmur tiżbrilha ftit is-siġar."

Ommi kellha l-ġardinar. Ma kellhiex bżonn lili biex niżbrilha s-siġar imma marti donnha kienet qed tgħidli biex noħroġ 'il barra. Kienet taf li s-Sibt filgħodu kont nintefa' naqra l-gazzetta fuq il-pultruna. U kienet tibda taħsel l-art fejn inkun hemm jien u jkolli mmur naqra l-gazzetta xi mkien ieħor.

Għand ommi sirt qisni mort ġo dar oħra. Id-dar li niftakar jien kienet aktar imdawla bit-twieqi li jagħtu għall-ġnien miftuħin. L-għasafar fil-guva li kellu missieri kienu joħdulha rasha. Imbagħad kienu jibdew jillitikaw: hi tgergurlu fuq l-għasafar u hu jgħidilha li biex tisma' r-rumanz fuq ir-radju ma kienx hemm għalfajn issemmgħu lit-triq kollha. Ommi għamlitli t-te. Ma jkollhiex gallettini għax ħarġilha z-zokkor. It-twieqi li jagħtu għall-ġnien iżzommhom magħluqin għax tgħidli li tibza', issa li sfat waħedha. U r-radju saret tinsa tixegħlu. Bdiet tgħidli kemm kien qed joħdilha l-ġardinar, li issa bil-pensjoni bilkemm tlaħħaq mal-ħajja. Imbagħad tibda ssemмили lit-tali u lit-talija u lil min staqsa għalija.

"Taf lil min rajt dan l-aħħar? Lanqas kont għaraftha, ta." Kellha ħabta tħallini nipprova naqta' xi tkun trid tgħid. Ħarist lejha biex forsi tkompli tgħidli.

"Lil Jenny ta' ħdejna."

Malli semmietli lil Jenny, xerridt it-te. Ippruvajt nimshu bis-sarvetta tal-karti.

"U ma ġara xejn, issa nimshu." Ommi kienet dlonk gabet il-biċċa tal-platti. "Hekk jew b'hekk ma tantx ikolli min iħammeġ issa. Ikolli ngħid dik it-tifla minn dejjem kellha grazzja miegħek."

“Għal min qed tgħid?”

“Mhux għal Jenny? Kemm setgħet kienet iżgħar minnek, erba’ snin? Halli nara ... Meta z-zija kellha lil Lorraine, Martha kienet tqila b’Jenny. Xi erba’ snin, mela, iżgħar minnek.”

Bqajt nixrob it-te sal-aħħar. Ma xtaqtx nitkellem fuq Jenny. Qatt ma kien jinteressani kemm kienet iżgħar minni Jenny. Imma Jenny kienet għallmitni ħafna.

“Int għandek xi siġar x’tizbor?” staqsejtha.

“U kompli ixrob, x’għaġla hemm? Ha nferragħlek ftit iehor.”

“Biżżejjed daqshekk! Aħjar immur nibda,” għeditilha kważi b’hatfa.

Hriġt fil-ġnien u mort fil-kamra tal-għodda. Ma kienx mument li semmietli lil Jenny, ommi! Kont sibt lil Jenny tistennieni darba waħda. Kien is-Sibt filgħodu ta’ ftit snin ilu ...

“Miskina, ma kellhiex xorti.” Ommi ġiet warajja.

“Min, ma?”

“Għal Jenny qed ngħid,” komplietli donnha mistagħġba kemm sirt ninsa. “Għadha kemm isseparat, qaltli ... L-ewwel kellha dik it-tarbija, jaħasra ...”

Bdejt inqalleb fil-kaxxa tal-għodda ta’ missieri. Ma stajt narah imkien l-imqass taż-żabra. Hlief lil Jenny ma bdejt nara quddiemi. Jenny bilqiegħda fuq il-kaxxa tal-injam f’din il-kamra fil-ġnien, tgerrem difrejha. Jenny kienet ġabitli cikkulata mill-ħanut tal-ħelu fejn kienet bdiet taħdem wara li ħarġet mill-iskola. L-istess ħanut li fih kienu jinbidlu t-tfajliet ħelwin qishom rivisti ta’ kull xahar. Dakinhar għolliet id-dublett u ħarġet il-biċċa cikkulata mil-lakstu tal-qalziet ta’ taħt. Kienet ħbietha hemm. Intbaħt li kienet serqitha. Ommi qaltilha biex tnewwilli t-te. Il-magg kont ħallejtu mal-art. Xufftejtni Jenny kienu sħan xħin resqet lejja. Ommi kienet qed tgħid xi haġa fuq tarbija li twieldet qabel iż-żmien u mietet qasir il-għomor. Ergajt ftaħt il-ferita, farrett li ma fieq qatt biż-żmien.

“Jenny kienet għadha tifla. Kien iddispjaċieni għaliha. Bilfors li missier it-tarbija kien daħaq biha! Imbagħad kienet iżżewġet barrani ...” Ommi ġiet tfittex miegħi.

“X’int tfittex? Dan?” qalti hekk kif newlitli l-imqass.

Bdejt niżbor bl-addoċċ. Lis-siġar kont qed inweggagħhom. Ridt noħorgilhom id-demmi. Qaċċatt kemm flaħt friegħi. Ridthom imutu ħalli ommi

ma toqgħodx tibgħat għaliġa biex niżborhom. Fl-istess hin kont naf li omni malajr kienet se tivvinta skuża oħra biex tibgħat għaliġa.

"Isseparat, miskinal!"

Qrast subgħajja u beda ħiereġ id-dem. Omni dahlet ġewwa ġġibli faxxa. Omni tħobb tgħaġġibhom. Jenny ma kinitx se tħallini bi kwieti. Lejliet it-tieg ġiet tawgurali, hawn f'dil-kamra tal-għodda.

Ommi reġgħet ħdejja. "Kienet tħobb tiġi għandi. Kienet tgħidli li t-torti tiegħi joggħbuha aktar minn t'ommha. Dik it-tifla qisni rabbejtha jien."

Infaxxajt subgħajja u bqajt naħdem. Ridt infittex inlesti. Jenny kienet tatni daqqa ta' ħarta. Ma ninsieha qatt. Imbagħad riditini nħobbha, tal-aħħar.

"Ġiet toqgħod għand ommha; ħa nara hix hemm. Immur ngħidilha tiġi s'hawn."

Ommi mxiet lejn il-bieb ta' barra. Halleljt l-għodda fejn kienet u ħriġt mill-bieb tal-ġnien. Hrabt lejn id-dar għand marti. Malli ftaħt sibtha fil-bieb.

"Kemm ġejt malajr!" laqgħetni. Għaxar snin ilu kienet tiġbidni mill-flokk u tgħidli li bdiet tgħodd is-siġġat, il-minuti, biex nerġa' nkun hawn magħha. Imbagħad resqitli biex nidhol ġewwa u baqgħet ħierġa tixtri.